

هزار و یک نکته نهفته در تربیت فرزندان

آیا می‌دانید: انسان می‌تواند دو دقیقه بدون هوا، دو هفته بدون آب و سه هفته بدون غذا و یک عمر بدون پول زندگی کند، اما یک لحظه بدون اندیشه نمی‌تواند زندگی کند؟ آیا به همان میزان که به نیازهای فیزیولوژیک فرزندانمان توجه می‌کنیم به نیازهای معنوی و فکری آنها نیز توجهی داریم؟ آیا به همان اندازه که به فکر تندرستی آنها هستیم، در اندیشه روان‌درستی آنها نیز هستیم؟

عبدالعظیم کریمی

کردن دیگران نیست؟ برای خوشبخت کردن فرزندانمان تا چه میزان آنها را با این لذت آشنا کرده‌ایم؟ همان‌گونه که در روایت داریم: نیکوترین مردم، آنانی هستند که به دیگران نیکی کنند و بهترین بندگان در نزد خدا کسانی هستند که نفع بیشتری به خلق خدا برسانند.

آیا می‌دانید: زیبایی چهرهٔ فرزند، نه در جسم و جذابیت‌های ظاهری او، بلکه فراتر و ماندنی‌تر و دلرباتر از آن در درست‌اندیشی و درست‌کرداری اوست؟ حال ما به‌عنوان پدر و مادر در کنار آراستن‌ها و پیراستن‌های لباس تن و ظاهر او تا چه میزان به آراستن و پیراستن روان وی می‌پردازیم؟

آیا می‌دانید: نیکوترین عادت در کودک تفکر است و تفکر زایندهٔ حکمت است؟ پس به کودکان خود یاد بدهیم که در کنار مطالعه کردن، به فکر کردن نیز پردازند. علم‌آموزی بدون خردورزی ارزش ندارد. جمع‌آوری اطلاعات و دانش حفظی مانند وارد کردن غذا در معده است (غذایی که صرفاً انبار شده و هضم و جذب نشده است). اطلاعات و دانسته‌های علمی باید با عقل و خرد هضم و جذب اندامهای ذهنی شود تا حکمت حاصل گردد.

آیا می‌دانید: تربیت آن چیزی است که بر روی مرتبی مؤثر واقع می‌شود؛ خواه خوب، خواه بد، مستقیم یا غیرمستقیم، خواسته یا ناخواسته؟ و مرتبی کسی است که اعمال و رفتارش مورد توجه و همانندسازی مرتبی قرار می‌گیرد، خواه رسمی، خواه غیررسمی، خواه

آیا می‌دانید: تحقیقات نشان داده است نوجوانانی که به خود و آیندهٔ خود امیدوار نیستند معمولاً در بزرگسالی افسردگی خودپرست، سودجو، نومید، بی‌دین و بی‌ایمان و ترسو خواهند شد؟ سعی کنیم در زندگی خویش با بلند نظری و سعهٔ صدر آینده‌ای روشن برای خود و فرزندان خود تصویر کنیم همین تصویر و اندیشهٔ مثبت، سازنده است.

آیا می‌دانید: یکی از بزرگترین خطاهای اولیاء و مربیان در تربیت کودکان، سرعت بخشیدن غیرطبیعی به روند رشد کودکان است؟ سرعت نامعقول، عجولانه و شتاب‌زده، مانع پختگی، عمق و یکپارچگی شخصیت کودک می‌شود.

آیا می‌دانید: تربیت کامل، موقعی تحقق می‌یابد که کودک امکان یابد انواع استعدادهای خویش را شناسایی و پرورش دهد و بتواند خود را برای انجام وظایف عمومی و خصوصی، فردی و اجتماعی و حفظ تعادل در هنگام آسایش و سختی آماده کند؟

آیا می‌دانید: تنها افراد ترسو و حقیر و شکست خورده هستند که در زندگی بی‌رحم و سخت دل می‌گردند؟ آنکه شجاع و بزرگواری و پیروزمند است به همان میزان رئوف و با گذشت و مهربان است. پس برای پرورش خصائص نیکو در فرزندان خود، شخصیت آنها را با عزت و کرامت همراه سازیم تا دچار احساسات منفی نشوند.

آیا می‌دانید: هیچ لذتی بالاتر از خوشبخت

است. چنین انسانی در نهایت خود را از عجز و ناتوانی در برابر موانع و مشکلات مصون می‌سازد.

آیا می‌دانید: اگر به فرزندانمان بیاموزیم که هر روز با محاسبه و مراقبه، اعمال و رفتار خود را ارزیابی کنند، تا چه میزان در خودشناسی، خودیابی و خودگردانی آنها می‌تواند سودمند باشد؟ بنابراین خوب است که هر شب، هنگام خواب به آنها یادآوری کنیم که از خود بپرسند: امروز را چگونه گذراندم؟ چه کارهای خوبی انجام دادم؟ چه کارهای بدی انجام دادم؟ چه احساسی نسبت به دیگران داشتم؟ چه افکاری نسبت به دوستانم داشتم؟ همین بازنگری و بازاندیشی، خود منجر به بازآفرینی موقعیت‌های برتر خواهد شد.

آیا می‌دانید: مطمئن‌ترین و مؤثرترین روش مبارزه با رفتارهای نامطلوب کودک، گسترش دادن و استوار ساختن خواسته‌ها و اندیشه‌های نیک در اوست؟ چرا که ریشه اغلب رفتارهای نامطلوب در اندیشه‌های نادرست نهفته است. لذا برای کارهای منطقی باید اندیشه‌های منطقی داشت.

آیا می‌دانید: آموزش این اصل به کودکان آزادی خود را در آزادی دیگران ببینند، به آنها کمک می‌کند دیدگاه خویش را از محدوده منافع فردی و خانوادگی فراتر ببرند و همین امر باعث می‌شود که گستره آزادی آنان نیز وسیع‌تر و عمیق‌تر گردد؟ چنین کودکانی سعه صدر، آزادی و سربلندی را تجربه خواهند کرد و از این تجربه احساس سرخوشی و خوشحالی و

ارادی و یا غیرارادی؟ حال باید دید کدامیک از برنامه‌ها، روشها و اقدامات تربیتی ما واقعاً نافذ و مؤثر هستند و کدامیک از مریبان و معلمین ما از نظر دانش‌آموزان ارزش همانندسازی را دارند.

آیا می‌دانید: باید به این حقیقت پنهان اعتراف کنیم که وجود "مادر" به منزله ستون فقرات شخصیت کودک است؟ پس اگر خواهان فرزندی خوب هستیم، مادر باید خوب باشد. وجود مادر در همه ابعاد، اعم از چهره مادر، لباس مادر، موهای مرتب مادر، دندانهای تمیز مادر، نگاههای پر لطف مادر، نوع رفتار مادر، نشستن، خندیدن، راه رفتن و همه و همه حالات مادر آموزگار فرزند است.

آیا می‌دانید: والدین باید تربیت شایسته فرزند را از خود فرزند بیشتر دوست بدانند؟ مادر در این میان نقش اساسی دارد. اعتقاد درست و تقوای مادر، خودبخود فرزند را به رابطه با خدا و پاکی‌ها سوق می‌دهد، بدون آنکه نصیحت و پندی در میان باشد؛ تا آنجا که وجود مادر اثر جاودانه بر شخصیت دینی کودک به جا می‌گذارد.

آیا می‌دانید: پرورش اعتماد به نفس در کودکان یعنی ایجاد نگرش مثبت به شکست‌ها و ناکامی‌هایی که در زندگی پیش می‌آید؟ کودکی که از شکست نترسد، بلکه آن را به منزله یک تجربه آگاهی بخش در راه موفقیت‌های بعدی بکارگیرد، اعتماد به نفس را در خویش تحقق داده و خود را از حقارت‌ها و قضاوت‌های حقارت‌آمیز دیگران آزاد ساخته

طراوت است ، در برابر بزرگترین مشکلات خود را نمی‌بازد.

خوش‌کامی خواهند نمود.

آیا می‌دانید: آرزو برای کودک تلاشگر و فعال، مایه دلخوشی و محرک کمال‌جویی اوست و برای کودک منفعل و تنبل مایه رنج و ناکامی است؟ پس قبل از تقویت آرزوهای بلند باید انگیزه و شوق پیشرفت را در او پرورش داد. بنابراین اهداف متعالی باید با انگیزه‌های قوی همراه شود. در غیر این صورت نتیجه‌ای وارونه خواهیم گرفت!

آیا می‌دانید: بدبختی آدمی در این نیست که بدبخت است، بلکه در این است که نتواند بدبختی را تحمل کند؟ کودکانی که از همان ابتدای زندگی با ناکامی‌ها، سختی‌ها و محرومیت‌ها مواجه نشوند و یاد نگیرند که

آیا می‌دانید: قبل از آنکه آزادی رفتار را به کودکان بدهیم باید آنان یاد بگیرند که از نعمت آزادی در دانستن، فکر کردن، باور کردن و از روی حق و وجدان سخن گفتن برخوردار شوند؟ اینها همه آزادی‌های درونی است و تا آدمی از درون آزاد نشود، آزادسازی بیرونی برای رشد او معنی ندارد.

آیا می‌دانید: آزادی کودک در این است که قوانین و مقررات را نه از روی اجبار و از ترس تنبیه، بلکه از روی میل درونی رعایت کند؟ البته این ویژگی در خلال احترام متقابل و روابط عاطفی میان فرزند و والدین بوجود می‌آید.

آیا می‌دانید: آزادسازی کودک و رها کردن او زمانی میسر می‌گردد که وی بتواند شیوه‌های مختلف اندیشیدن و زندگی کردن را تجربه کند؟ تنها از طریق این نوع تجربه‌های نیکوست که کودک نیک‌اندیشی و نیک‌ورزی را خلق می‌کند. البته کسب تجربه در شیوه‌های مختلف زندگی مستلزم آزمودن بحران، موانع و مشکلات مسیر رشد و کمال است که خواه ناخواه باید با آنها مقابله شود.

آیا می‌دانید: بهترین وسیله برای پیروزی بر موانع رشد در کودک، تقویت امید به زندگی و پرورش شوق زیستن در اوست؟ زیرا بین امیدوار بودن و موفقیت رابطه‌ای بسیار قوی وجود دارد. فردی که نومید و افسرده است، توان برداشتن کوچکترین گامها را ندارد و برعکس فردی که سرشار از انرژی و امید و

شخصیت کودک می‌گردد، بزرگی و عظمت ارادهٔ اوست، و اراده‌های بزرگ با مقاومت در برابر مشکلات بزرگ پرورش می‌یابند. تا چه میزان در پرورش این‌گونه ویژگی‌ها به فرزندان خود کمک کرده‌ایم؟

آیا می‌دانید: تحمل و شکیبایی در برابر دشواری‌ها و مصائب زندگی به مراتب عظیم‌تر و زیاتر از جرأت و شهامت در میدان جنگ و نبرد است؟ تنها راه پرورش شکیبایی و خویش‌داری در کودک، مبتلا شدن او به بسalahای اجتناب‌ناپذیر در راه رشد و کمال اوست. از اینکه فرزند ما با موانع رشد مواجه می‌شود ترسی به خود راه ندهیم، چرا که ترس ما از موقعی شروع می‌شود که فرزندمان از برخورد با مشکلات هراسناک و متزلزل می‌گردد.

آیا می‌دانید: پسندیده‌ترین چیزی که پدران و مادران برای فرزند خود به‌جای می‌گذارند فرهنگ است و اگر این فرهنگ نه در گفتار و کلام، بلکه در رفتار و وجود آنها تجلی یابد باعث می‌شود تا فرزندان نسبت به آن فرهنگ، "فرهیخته" شوند؟

چگونه باید در مقابل دشواری‌ها ایستادگی کرد، بدون تردید در زندگی آیندهٔ خویش افرادی بدبخت خواهند بود، حتی اگر زندگی آنها سرشار از نعمت و ثروت و راحتی باشد!

آیا می‌دانید: ویکتور هوگو معتقد است که یکی از بهترین و مؤثرترین مریبان آدمی که باعث می‌شود استعدادها و توانمندی‌های بالقوهٔ او شکوفا شود، موانع، بلاها، محرومیت‌ها و بدبختی‌های آدمی است؟ پس مشکلات زندگی بخودی خود بد نیستند، این شیوهٔ مقابلهٔ ما با آنهاست که آنها را بد یا خوب جلوه می‌دهد.

آیا می‌دانید: برای افراد خلاق، پرمشغله‌ترین ایام، ایام فراغت است؟ زیرا تنها در ایام فراغت است که آنها احساس آزادی، رغبت و لذت از زندگی را در خود می‌پروراند و در چنین اوقاتی است که ذهنشان آزاد و افکارشان بارور و فعال می‌گردد. پس لحظهٔ لحظهٔ این اوقات فراغت، با کار و کوشش در راه کشف و ابداع و نوآوری می‌گذرد.

آیا می‌دانید: کودکی که نگاه او بطور دائمی دیگران را تعقیب می‌کند، همیشه نگران آن است که نگاه دیگران او را در تیررس خود قرار دهد؟ از همین نگاههای نگران کودک می‌توان به نگرانی‌های درونی او پی برد.

آیا می‌دانید: اراده‌های ضعیف همواره به‌صورت شعار و حرف و گفتار خودنمایی می‌کند، لیکن اراده‌های قوی جز از طریق رفتار و عمل ظهور نمی‌یابد؟ آنچه مایهٔ عظمت